

Ideální strategie vzdělávací politiky ČR: Máme nakročeno správným směrem?

Karel Gargulák

OpenAlt 2020

7. 11. 2020

Informační centrum o vzdělávání

Cíle „přednášky“

1. Představení Strategie vzdělávací politiky ČR 2030+

Co byste si měli odnést? Rámcovou představu „jaké jsou cíle“ Strategie 2030+ a „cesty k jejich dosažení“.

2. Vybrané oblasti Strategie 2030+

Co byste si měli odnést? Základní pohled na východiska proměny obsahu, metod a forem vzdělávání a otázku revize kurikula v oblasti informatiky a ICT.

Jak na podporu učitelů a ředitelů.

3. Jaké jsou předpoklady úspěšného uskutečnění změn?

Co byste si měli odnést? Stručnou představu o tom, co všechno je potřeba, aby se Strategie 2030+ úspěšně realizovala.

Anketa (odkaz v chatu): Jaké jsou podle vás největší z vybraných problémů vzdělávání a vzdělávacího systému v ČR?

(Další klidně napište do chatu.)

Anketa: <https://linkto.run/p/658SKXFQ>

Výsledky: <https://linkto.run/r/658SKXFQ>

Nová (?) Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+

- Dne **19. 10. 2020** schválena Vládou ČR.
- Úkolem Strategie 2030+ je jasně **stanovit směr rozvoje školství a priority investic** na dalších deset let.

Pouze pro ilustraci: Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020

Priority:

- 1) snižovat nerovnosti ve vzdělávání,
- 2) podporovat kvalitní výuku a učitele jako její klíčový předpoklad,
- 3) odpovědně a efektivně řídit vzdělávací systém.

Vize a cíle Strategie 2030+

Implementace Strategie 2030+ povede k vytvoření a rozvoji otevřeného vzdělávacího systému, který reaguje na měnící se vnější prostředí a poskytuje relevantní obsah vzdělávání v celoživotní perspektivě.

Cílem vzdělávání v následující dekádě je základními a nepostradatelnými kompetencemi vybavený a motivovaný jedinec, který dokáže v co nejvyšší míře využít svůj potenciál v dynamicky se měnícím světě ve prospěch jak svého vlastního rozvoje, tak s ohledem na druhé a ve prospěch rozvoje celé společnosti.

STRATEGICKÝ CÍL 1

Zaměřit vzdělávání více na získávání kompetencí potřebných pro aktivní občanský, profesní a osobní život.

STRATEGICKÝ CÍL 2

Snížit nerovnosti v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a umožnit maximální rozvoj potenciálu dětí, žáků a studentů.

Cesty k naplnění cílů Strategie 2030+

STRATEGICKÁ LINIE 1 Proměna obsahu, způsobů a hodnocení vzdělávání	<ul style="list-style-type: none"> 1.1 Proměna obsahu, metod a forem vzdělávání 1.2 Inovace ve vzdělávání 1.3 Hodnocení ve vzdělávání 1.4 Digitální vzdělávání 1.5 Občanské vzdělávání 1.6 Bezpečné prostředí ve školách, rozvoj participace a autonomie 1.7 Odborné vzdělávání ve středních a vyšších odborných školách 1.8 Neformální vzdělávání a celoživotní učení
STRATEGICKÁ LINIE 2 Rovný přístup ke kvalitnímu vzdělávání	<ul style="list-style-type: none"> 2.1. Omezení vnější diferenciací školství 2.2 Disparity a segregace 2.3 Case-management a meziresortní spolupráce
STRATEGICKÁ LINIE 3 Podpora pedagogických pracovníků	<ul style="list-style-type: none"> 3.1 Systém komplexní profesní přípravy a podpory 3.2 Podpora pedagogické práce škol

Cesty k naplnění cílů Strategie 2030+

STRATEGICKÁ LINIE 4

Zvýšení odborných kapacit,
důvěry a vzájemné spolupráce

- 4.1 Koncentrace odborných kapacit
- 4.2 Lepší využití dat a zvýšení relevance a kvality vzdělávacího výzkumu
- 4.3 Snižování nepedagogické zátěže škol
- 4.4 Posílení informovanosti, komunikace a spolupráce

STRATEGICKÁ LINIE 5

Zvýšení financování a zajištění
jeho stability

- 5.1 Zajištění financování v rámci jednotlivých strategických linií

Strategická linie 1.

Proměna obsahu, metod a forem vzdělávání

Vybraná základní východiska:

- modernizovaný obsah kurikula,
- aktualizace očekávaných výstupů (dnešní cíle vzdělávání, např. definovány závazně v 5. a 9. ročníku ZŠ – „ČJL-5-1-06 rozpoznává manipulativní komunikaci v reklamě“),
- jádrové a rozvíjející výstupy,
- jádrové a rozvíjející učivo,
- snížení celkového objemu učiva,
- posílit kompetenční přístup ve vzdělávání (dnes již máme v kurikulu tzv. „klíčové kompetence“),
- podpořit individualizaci vzdělávání,
- praktické a metodické učební pomůcky.

Citace:

*„Pro jednotlivé vzdělávací oblasti a průřezová témata na různých stupních formálního vzdělávání je proto nezbytné, aby vznikl **modernizovaný, provázaný, a především jasně vymezený obsah kurikula, který lépe popíše vztah dané vzdělávací oblasti k očekávaným cílům, respektive výstupům vzdělávání, a umožní výběr vhodné pedagogické strategie.**“*

Proměna obsahu, metod a forem vzdělávání: Úskalí v zadání

Ve Strategii 2030+ hovoříme o:

- aktualizaci očekávaných výstupů,
- jádrových a rozvíjejících výstupech,
- jádrovém a rozvíjejícím učivu,
- snížení celkového objemu učiva.

Ale zároveň „přidáváme“

- „...budou definovány pro uzlové body ve 3., 5., 7. a 9. ročníku. V 5. a 9. ročníku budou výstupy závazné, ve 3. a 7. ročníku budou závazné pouze výstupy z českého jazyka a literatury, matematiky a cizího jazyka.“

Avšak stále plošně testujeme a „skrytě“ ovlivňujeme cíle a obsah (jednotné přijímací zkoušky, společná část maturitní zkoušky)

- „Bude upraven obsah a forma přijímacích zkoušek tak, aby odpovídaly revidovanému RVP ZV a jako celek zohledňovaly kompetenční pojetí kurikula.“

A chystáme se testovat (zatím pouze zpětnovazebně a „kompetenčně“)

- „Ověřování výstupů v 5. a 9. ročníku bude probíhat na všech školách, a to pouze ve třech vzdělávacích oborech (český jazyk a literatura, cizí jazyk a matematika a její aplikace)“.

Příklad dobré praxe:

Revize RVP V OBLASTI INFORMATIKY A ICT

Jasně zadání: **Informatické myšlení**

„Informatické myšlení pojímáme jako způsob uvažování, které jedinci umožňuje rozpoznávat informatické aspekty světa a využívat informatických prostředků k porozumění a uvažování o přirozených i umělých systémech a procesech.“

Informaticky myslící jedinec (žák) při řešení nejrůznějších životních situací cílevědomě a systematicky volí a uplatňuje optimální postupy. K tomu využije schopnosti :

1. Rozpoznávat a formulovat problémy s ohledem na jejich řešitelnost.
2. Získávat, zaznamenávat, uspořádávat, strukturovat, předávat data a informace.
3. Rozkládat systémy a procesy na části, odhalovat jejich vztahy a strukturu, modelovat situace.
4. Vytvářet a formulovat postupy a řešení, která lze přenechat k vykonání jinému člověku nebo stroji.
5. Vytvářet formální popisy skutečných situací a pracovních postupů.
6. Testovat, analyzovat, vyhodnocovat, porovnávat a vylepšovat uvažovaná řešení.

Příklad dobré praxe:

Revize RVP V OBLASTI INFORMATIKY A ICT

Jasně zadání: **Digitální gramotnost**

„Digitální gramotností rozumíme soubor digitálních kompetencí (vědomostí, dovedností, postojů, hodnot), které jedinec potřebuje k bezpečnému, sebejistému, kritickému a tvořivému využívání digitálních technologií při práci, při učení, ve volném čase i při svém zapojení do společenského života.“

Oblasti digitálních kompetencí :

1. Člověk, společnost a digitální technologie (online aktivity žáků, schopnost využívat nové digitální technologie a aktuální digitální prostředí).
2. Tvorba digitálního obsahu (v různých formátech, s využitím různých digitálních médií).
3. Informace, sdílení a komunikace v digitálním světě (vyhledává, posuzuje, získává, spravuje, sdílí a sděluje informace).

RVP V OBLASTI INFORMATIKY A ICT: Vybraná východiska aneb co se stane

- 1. Nároky na časovou dotaci v učebním plánu. Digitální gramotnost a inforatické myšlení žáků** je nutné rozvíjet od předškolního vzdělávání nepřetržitě v celém průběhu školní docházky.
- 2. Rozvoj digitální gramotnosti.** Digitální gramotnost žáků nelze úspěšně rozvíjet pouze ve výuce v izolované vyučovacím předmětu, je nutné její rozvoj navázat ve vyučování na vhodné aktivity v různých předmětech a v různých tématech.
- 3. Rozvoj inforatických kompetencí.** Význam informatiky a inforatických kompetencí vzrostl, porozumění informatice vyžaduje stále více profesí napříč obory a uplatňuje se i při řešení každodenních situací a problémů. Kurikula vyspělých států na tento trend reagují zařazením nového – inforatického – vzdělávacího obsahu do závazných kurikulárních dokumentů a do výuky již od počátku základní školy.

Jak to provést?

Revize RVP V OBLASTI INFORMATIKY A ICT

Nástroje:

- Ověření koncepce rozvoje digitální gramotnosti a infromatického myšlení v praxi škol (tj. „pilotáž“),
- vznik vzdělávacích zdrojů pro žáky (učebnice, aplikace, digitální učební materiály) s metodickými příručkami pro učitele – byly uveřejněny učebnice pro informatiku: <http://imysleni.cz/>,
- vznik vzdělávacích zdrojů (materiály, kurzy) pro učitele informatiky (příprava učitelů i jejich další vzdělávání v akci),
- vybavení a podpora škol při zavádění revidovaného ICT kurikula (vybavenost i podpora v terénu).

Informatické myšlení: Rozcestník učebnic

	MŠ	ZŠ / 1. stupeň					ZŠ / 2. stupeň				SŠ			
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	1	2	3	4
Programování a algoritmizace	Tomáš													
	Robotické hračky Bee-bot													
						Scratch 1. st.								
							Scratch 2. st.							
									Scratch 2. st. (pokročil)					
											Python			
Informatika (ostatní témata)					Základy informatiky 1. st.									
						Základy informatiky 2. st.								
						Práce s daty								
											Základy informatiky SŠ			
Základy robotiky				LEGO WeDo										
								LEGO Mindstorms						
											Micro:bit s Pythonem			
											Arduino			

Strategická linie 3: Podpora pedagogických pracovníků: “Systém komplexní profesní přípravy a podpory ”

Východiska:

- Dobře připravení a motivovaní učitelé – profesionálové jsou nutným předpokladem kvalitní výuky.
- Učitelům a ředitelům musí být po celou dobu jejich kariéry včetně přípravy na výkon profese poskytována maximální podpora.

Strategická linie 3: Podpora pedagogických pracovníků: "Systém komplexní profesní přípravy a podpory"

Cesty k uchopení:

- Vytvořit kompetenční profil učitele (profesionalizační kontinuum, postihující jednotlivé fáze profesní dráhy pedagoga – od výběru studenta učitelství přes jeho profesní přípravu až po další vzdělávání pedagogických pracovníků v praxi).
- Změnit koncept systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a metodické podpory (DVPP i proměna škol v učící se organizace).
- Zvýšit atraktivitu pedagogických profesí a získat kvalitní nové učitele (zkvalitňování výuky na pedagogických fakultách a významné propojení studia s praxí, růst platů i cílená kampaň).
- Podpořit začínající a uvádějící učitele (adaptační období, intenzivní mentorská podpora, proškolení, snížení přímé pedagogické činnosti, finanční ohodnocení atd.).
- Posílit roli ředitele jako lídra pedagogického procesu (kompetenční profil ředitele, přípravné i další vzdělávání ředitelů, snížení administrativní zátěže škol a posílení nepedagogických pozic ve vedení škol).

Jaké jsou předpoklady úspěšného uskutečnění změn?

Odborná literatura shrnuje:

1. **Dostatečné kompetence a důvěryhodnost implementátora(ů).**
2. **Sdílení hodnot mezi zúčastněnými aktéry:** od vnitřní podpory a důvěry až po spolupráci a komunikaci co možná nejširšího spektra aktérů vzdělávací politiky.
3. **Míra sladění prvků nutných k realizaci:** dostatečné kapacity a procesy k řízení změn, realizace opatření, doručení výstupů atd., a tím naplnění cílů Strategie 2030+ a jejích implementačních projektů.

Jaké jsou předpoklady úspěšného uskutečnění změn?

Základem jsou kapacity:

- personální (lidé – manažeři, odborníci a praktici),
- institucionální (struktury – odbory, oddělení, projektové týmy),
- organizační (kvalitní projektové řízení a procesy),
- finanční (evropské a národní prostředky).

Zpětná vazba, diskuze a “návodné” otázky:

Co říkáte na proměnu cílů a obsahu vzdělávání?

Jak byste podpořili kvalitu práce učitelů a ředitelů škol?

Myslíte, že v systému je dost kapacit na realizaci změn?